

Doktori (PhD) értekezés tézisei

**A VÁD TÖRVÉNYESSÉGÉNEK KONTROLLJA.
REFLEXIÓK A MEGALAPOZOTT ÍTÉLKEZÉS
ÉS A TISZTESSÉGES ELJÁRÁS
KÖVETELMÉNYÉNEK BIZTOSÍTÁSÁHOZ**

dr. Czédli-Deák Andrea

Témavezető: Dr. Szabó Krisztián, egyetemi docens

DEBRECENI EGYETEM
Marton Géza Állam-és Jogtudományi Doktori Iskola

Debrecen, 2026

I. Problémafelvetés és kutatási kérdések

A büntetőítélkezés fő feladata, hogy az anyagi igazság követelményét szem előtt tartva, valóságghű és megalapozott tényállás alapján, a vád keretei között, tisztességes eljárásban kerüljön elbírálásra a vádlottak büntetőjogi felelőssége. Az idea megvalósításához nemcsak az ügy beható ismerete és a bizonyítás sarokpontjainak kitűzése, hanem az ítélezést támogató biztos alap is szükséges. Ez egyet jelent a törvényesség követelményének megfelelő váddal, vagyis egy olyan eszményi vád iránti elvárással, amely a bizonyítási eljárás kereteit és a jogerő terjedelmét meghatározva, elősegíti a védelemhez való jog hatékony érvényesülését. A tárgyalás körültekintő és lelkiismeretes előkészítése körében ezért elengedhetetlen a vád megfelelésére vonatkozó állásfoglalás. Kérdésként merül fel, hogy meghatározható-e egy olyan objektív mérce, amelyhez viszonyítva a vád bizonyos szempontok mentén eljárásra alkalmasnak, megfelelőnek tekinthető. A jogirodalom ezeket a felvetéseket a vád törvényessége (törvényes vád) témakörén belül tárgyalja.

Noha a *büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény* (Be.) alapvető rendelkezési között már nem mondja ki, hogy a bíróság törvényes vád alapján jár el, a kódex részletszabályai értelmében a vád törvényessége változatlanul a perjogi rendszerünk része,¹ az abból levezethető alapvető jelentőségű, a vád alaki és tartalmi törvényességét megalapozó követelmények továbbra is irányadóak.² Tekintve ugyanakkor, hogy a törvényesség kritériumai dogmatikai szempontból nem teljesen egységesek,³ a fogalomnak nem jött létre általánosan elfogadott jelentéstartalma. Mindezek alapján, valamint az eljárás tisztességességének biztosítása melletti elkötelezettség jegyében vallom, hogy azon kell munkálkodni, hogy a kifejezés „tartalmát még pontosabban, a jogalkalmazás számára még hozzáférhetőbben fogalmazzuk meg,”⁴ amelyre építkezve kimunkálhatóak a vád törvényességének vizsgálati szempontjai. Ezek lényegében olyan joggyakorlati kapaszkodók, amelyek a vádirati hibák értékelésekor segíthetik a bírakat abban, hogy a jogalkalmazási határhelyzetekben az előttük lévő jogi problémát az alkalmazandó tételes jogi szabályok mögött álló igazoló elvekre tekintettel döntsék el.⁵

---

¹ HÁGER TAMÁS: *A tényállás megalapozottsága, megalapozatlansága a büntetőperben*. Globe, 2018. 72.

² 1. BK vélemény

³ KIRÁLY TIBOR: *Büntető eljárási jog*. Budapest, Osiris, 2008. 390.; ERDEI ÁRPÁD: *Tanok és tévtanok a büntető eljárás tudományában*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2011. 172.; KOÓSNÉ MOHÁCSI BARBARA: A vád „törvényessége” az új büntetőeljárás törvény tervezetében. *Fundamentum*, 2016. (2-4), 88., 90.; SZÉKELY GYÖRGY LÁSZLÓ: *A vádrendszer, a vádélv és a büntetőeljárás alapelvei*. PhD értekezés. 214-217. https://jogikar.uni-miskolc.hu/files/8479/SzekelyGy_ert_mv.pdf /letöltve: 2024.03.25./

⁴ GELLÉR BALÁZS JÓZSEF: A vád törvényességének egyes aspektusai. *Jogtudományi Közlöny*, 2011. (9), 466.

⁵ BENCZE MÁTYÁS: *Elvek és gyakorlatok. Jogalkalmazási minták és problémák a magyar bírói ítélezésben*. Budapest, Gondolat, 2011. 32-33.

Az a körülmény továbbá, hogy büntető ügyszakos bíróként nem egyszer találkoztam törvényességi hibával érintett váddal, szintén arra inspirált, hogy feltérképezzem azokat a nehézségeket és kihívásokat, amelyekkel az ítélkezésnek szembe kell néznie. Ide tartozik különösen a vád tárgyát képező cselekmény meghatározottságára vonatkozó értékelő tevékenység, ennek nem kellően alapos lefolytatása vagy elmulasztása, valamint az ebből fakadó, az eljárás tisztességes jellegére is kiható hibák kompetens kezelése. Nem elegendő tehát pusztán elvi-dogmatikai tételek kidolgozása, hanem azok teljesülését valamennyi büntetőügy minden egyes vádlottja és vád tárgyává tett cselekménye vonatkozásában számon kell kérni.

Minderre tekintettel egy olyan tudományos értekezés elkészítését tűztem ki célul, amely gyakorlati példákkal szemléltetve alakítja ki az adekvát fogalommeghatározásból következő törvényességi kritériumok vizsgálati módszerét, illetve empirikus kutatási eredményeket felhasználva elemzi, hogy azok számonkérése az ítélkezési gyakorlatban mennyire általános jelenség, az ezzel kapcsolatos mulasztások milyen okokra vezethetők vissza és milyen típushibák keletkezhetnek. Végző soron, olyan az értelmezési anomáliák feloldására és az eltérő bírói gyakorlatok közelítésére alkalmas megoldási javaslatok kimunkálása vezérelt, amelyek támpontot adhatnak a védelem jogait tiszteletben tartó, megalapozott és időszerű ítélkezéshez. Ezen indítatásból a következő kutatási kérdések vizsgálatára és megválaszolására vállalkoztam:

- 1) Komplex megközelítéssel hogyan definiálható a vád törvényességének – a vádirat tartalmi elemein túlmutató – fogalma?
- 2) A törvényes vád definíciójából kiindulva, miként határozhatók meg a vád törvényességének vizsgálati szempontjai?
- 3) A vád típusától és az eljáró bíró egyéni adottságaitól, ítélkezési szokásaitól függően van-e eltérés a törvényességi kontroll lefolytatásának hatóköre és automatizáltsága tekintetében?
- 4) A vád törvényessége rutinszerű vizsgálatának elmulasztása hogyan befolyásolja az ítélkezés megalapozottsági és időszerűségi mutatóit, valamint a tisztességes eljárás követelményének érvényesülését?

II. A disszertáció szerkezeti felépítése és az alkalmazott kutatási módszerek

A választott téma legoptimálisabb megközelítéseként az első nagyobb szerkezeti egységben, mint statikus részben a vád törvényességének fogalmát dolgoztam ki, míg a második egységben a vád törvényességi kritériumait az ítélkező tevékenység dinamikus folyamatában vizsgáltam. Az ezt felvezető módszertani részben kitértem arra, hogy kutatási tevékenységem során vegyesen jogtudományi és társadalomtudományi megközelítést, valamint alapvetően történeti, leíró, tartalom-és adatelemző, illetve összehasonlító módszereket alkalmaztam, egyúttal saját empirikus kutatási eredményeimre is támaszkodtam. Ez utóbbi kapcsán a primer források megszerzésének két jelentősebb adatgyűjtési formáját alkalmaztam, így a Szegedi Törvényszék és az illetékességi területe alá tartozó járásbíróóságokon folytatott ügyirattanulmányozást, valamint az elsőfokú ítélkezést folytató bírák körében végzett országos lefedettségű online kérdőíves kutatást.

A statikus részt történeti, materiális és alapjogi megközelítéssel operáló alfejezetek „konglomerátumaként” állítottam össze, amelyet végül a vád törvényessége fogalmának definíciószerű megalkotásával zártam. Az első kutatási kérdés vizsgálata során a hagyományos jogtudományi megközelítést választottam,⁶ amelynek keretében a hazai és külföldi szakirodalom áttekintésével, valamint kúriai döntések és alkotmánybíróági határozatok elvi tartalmának beépítésével törekedtem kidolgozni a vád törvényességének elméleti fogalmát. Felhasználtam továbbá az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB), valamint az Európai Unió Bíróságának (EuB) a váddal kapcsolatos tájékoztatáshoz való jog körében született esetjogát. A HUDOC adatbázisban lefolytatott kereséssel az ügyválogatást a 2009-2024. évek közötti ügyeknek az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény (EJEE) 6. cikk (3) bek. a) és b) pontjaira tekintettel történő szűkítésével végeztem, míg az EuB ügyeinek kiválasztásához a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló, 2012. május 22-ei 2012/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv („tájékoztatási irányelv”) 6. cikkét alkalmaztam keresőparaméterként a curia.europa.eu hivatalos oldalon elérhető felületen.

A történeti részben arra tettem kísérletet, hogy a törvényes vád fogalmának jogtörténeti gyökereit felkutassam, vagy legalábbis olyan értelmezést elősegítő fogalmi elemeket azonosítsak, amelyek a saját fogalomalkotásomba beilleszthetők. Ennek kapcsán *a bűnvádi*

---

⁶ BÓDIG MÁTYÁS: A jogtudomány módszertani karaktere és a dogmatikai tudomány eszméje. In BÓDIG MÁTYÁS – ZÖDI ZSOLT (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe és haszna: Tudománytörténeti és tudományelméleti írások*. Budapest, OPTEN-MTA, 2016. 103., 108-109.

perrendtartásról szóló 1896:XXXIII. törvénycikkből kiindulva, végig vettem az egyes eljárási kódexek, valamint a releváns jogszabálymódosítások szövegét, emellett áttanulmányoztam a kapcsolódó szakirodalmat (kommentárokat, tankönyveket, monográfiákat). A törvényességi kritériumok tartalmi szempontú azonosításához – a törvényes elemek közötti szelekció elvégzésével – a hatályos eljárási törvény szabályozását hívtam segítségül. Fontosnak tartottam, hogy ebben a fejezetben csak az általános fogalomalkotáshoz szükséges lényegi pontokat emeljem ki, mivel a fogalom egyes elemeit érintő gyakorlati elvárásokat a dinamikus rész első alfejezetében részleteztem. Az alapjogi megközelítést alkalmazó alfejezetet két fő támpillérré, a vádelv, valamint a tisztességes eljárás releváns részjogosítványainak (védelemhez való jog, fegyverek egyenlőségének elve, tájékoztatáshoz való jog, észszerű időn belüli elbíráláshoz való jog) elemzésére építettem fel. E két vezérmotívumra vetítve határoztam meg a vád törvényességének alapjogi rendeltetését és rendszerbeli helyét. Összegzésképpen komplex megközelítésben kimunkáltam a vád törvényességének elméleti konstrukcióját, behatárolva, hogy mely tényezők tartoznak e fogalmi körbe,⁷ és milyen kritériumok alapján állapítható meg a kifejezés helyes tartalma.⁸

A fenti dogmatikai alapokra építkezve, a dinamikus részben azokat a gyakorlati problémákat vettem górcső alá, amelyeknek a statikus részt átható értékekre figyelemmel való kezelése hozzájárulhat a vádlotti jogok hatékony érvényesüléséhez és az ítélkezés időszzerűségi és megalapozottsági mutatóinak javulásához. Közelebbről, az elsőfokú (közvédas) eljárás, a vádló típusa szerinti külön eljárások (magánvédas, pótmagánvédas, kiegészítő pótmagánvédas eljárás) és a jogorvoslati eljárások viszonylatában analizáltam, hogy az egyes eljárási szakaszokban és az érintett szereplők oldaláról milyen a vád törvényességéhez kapcsolódó problémák merülhetnek fel, továbbá azokra milyen válaszokat ad a jogirodalom és a joggyakorlat. Gyakorlati példákon keresztül ismertettem, hogy az eljáró bírónak mire kell figyelmet fordítania a vádirat tanulmányozásakor, felállítva a vád törvényességének vizsgálati szempontjait. Ezen belül detektáltam az egyes ítélkezési szintekre háruló ellenőrzési feladatok nélkülözhetetlen lépéseit és sorra vettem a vádirati hibák kiküszöböléséhez szükséges teendőket. A felülvizsgálat és a jogorvoslat a törvényesség érdekében, mint rendkívüli jogorvoslati eljárások esetében csupán kisebb kitérőt tettem, különös tekintettel arra, hogy a vád törvényességének hiánya tartalmi szempontból már nem képez felülvizsgálati okot.

---

⁷ A tettazonosság problematikájától eltérően, a disszertáció azt vizsgálja, hogy milyen legyen a vád, amelyen egyébként a tettazonosság követelményét kielégítő ítélet alapul.

⁸ BENCZE (2011): i. m. 15.

Az ítélező tevékenység nehézségeire fókuszáló megállapításaimat részben a Szegedi Törvényszék területén folytatott ügyirattanulmányozás során feltárt joggyakorlati problémák ismertetésén keresztül tettem. A munkafolyamat további stációja a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (BHGY) fellelhető, 2019. január 01. és 2024. december 31. közötti, a vád törvényes elemeit érintő bírósági döntések feldolgozása volt a Be. 422. § (1) bek. szerinti szűkítési paraméter alkalmazásával. A két forrásból merített jogesetek *ratio decidendi*-jét a szükséges mélységű jogesetelemzéssel elhelyeztem a dolgozat vonatkozó fejezeteiben. Összességében a gyakorlati életből származó, elméleti háttérű problémák elemzése révén törekedtem a vád törvényességének megítéléséhez nélkülözhetetlen kapaszkodókat és az alkalmazásuk elmulasztásából eredő eljárásjogi csapdákat felvázolni.

Az ezt követő fejezetben kettős tagolásban részleteztem az empirikus primer kutatási eredményeimet, differenciálva a Csongrád-Csanád vármegye bírói gyakorlatát tükröző aktavizsgálatból, valamint az országos kérdőíves kutatásól levonható következtetéseket. Az előbbi kapcsán kiemelendő, hogy a bírósági integrált iratkezelési rendszer (BIIR) segítségével kizárólag arra lehetett adatgyűjtést végezni, hogy a vád törvényességének hiányából adódóan mely esetekben került sor az eljárás felfüggesztésére vagy megszüntetésére, viszont arra nem, hogy a bírák hány esetben és miért adtak ki a vádirat hiányosságainak pótlására felhívó végzést. Miután a megismert adatok csak az elsőfokú bírói gyakorlat egy szűkebb keresztmetszetét voltak képesek megjeleníteni, 2024 októberéig terjedő kibővített időszak vonatkozásában egy újabb, kifejezetten a pótmagánvádas ügyeket érintő irattanulmányozást is folytattam. Az így kapott eredmények összességében a magánvádas és pótmagánvádas ügyek vármegyében előforduló tipikus hibáinak a feltérképezésére szolgáltattak alapot. A bírósági kutatás másik súlypontja a Szegedi Törvényszék másodfokú tanácsai által 2019-2023 évek között meghozott hatályon kívül helyező végzések vizsgálatára helyeződött abból a szempontból, hogy felmerült-e bármelyik ügyiratban a hatályon kívül helyezés okaként – akár megalapozatlanságot, akár eljárási szabálysértést eredményezve – a vád törvényességének hiányára visszavezethető problematika.

A teljesség igénye érdekében, a hazai bírói gyakorlat megismerése céljából lebonyolított országos kérdőíves kutatás a bírósági ügyirattanulmányozás eredményei által nem vagy nem kellő részletességgel lefedett területeket célozta meg. Konkrétan annak a feltérképezésére koncentráltam, hogy mennyire élő jogintézmény a vádirat hiányosságainak pótlására felhívó végzés, illetve a vádindítvány ezen okból való elutasítása mennyiben jelenik meg a bírói gyakorlatban; a bírák milyen esetekben és gyakorisággal intézkednek ezek kapcsán a közvádas, magánvádas és pótmagánvádas eljárásokban. Társadalomtudományi nézőpontból azt is

kutattam, hogy milyen okok húzódnak meg az egymással olykor ellentétes joggyakorlati megoldások mögött, így különösen a vád törvényessége vizsgálatának változatos intenzitása kapcsán.

A téma jellegéből adódóan a kitöltő személyi kör az elsőfokú büntetőügyeket tárgyaló járásbírói és törvényszéki bírásokra koncentrált, akik esetében az új Be. hatályba lépését követő első évtől, azaz 2019-től kezdve mutatkozott célszerűnek rákérdezni a kutatás tárgyát képező gyakorlatokra. A kezdőidőpont kiválasztásában az játszott szerepet, hogy 2019. január 1-jén a bírások már túl voltak egy az új Be.-hez kötődő fél éves adaptációs időszakon, így az innentől kezdődő tapasztalatokra kellett visszatekinteniük a 2023-as évvel bezárólag. A bíróságok belső képzési felületén közzétett kérdőív kitöltésére 2024. március 18. és 2024. április 12. között került sor, amelyet összesen 125 fő járásbírói és törvényszéki bírósági el. A megközelítőleg 20 %-os (18,44 %) kitöltési arányt a válaszok széles spektrumával együttesen értékelve, a kutatás olyan értelemben volt megalapozott és reprezentatív, hogy az a megadott vizsgálati időszakban kizárólag elsőfokú büntetőügyet tárgyaló bírások vád törvényességének vizsgálatához kapcsolódó országos gyakorlatát képezte le.

A nemzetközi kitekintéssel foglalkozó fejezetben kifejezetten induktív logika mentén haladtam, és olyan szabályozási technikák, joggyakorlati minták után kutattam, amelyek vagy a hazai forrásokból megismert, bevett gyakorlatot erősíthetnek meg vagy éppenséggel valamilyen sajátos, egyedi megközelítést alkalmaznak. Ebből adódóan arra szorítottam, hogy a vizsgálatba bevont, nyelvtudásomhoz igazodó országoknak a hiányos/ nem megfelelő vád korrekciója kapcsán adott válaszait bemutassam egyrészt adaptálható joggyakorlati megoldások feltérképezése, másrészt új kutatási irányvonalak körvonalazása érdekében (akár egy mélyebb rétegekben feltáró jogösszehasonlító munka kiindulópontjaként). Ennek megvalósítása során nagyobb számú angol, német és spanyol nyelvű eredeti forrást dolgoztam fel, amely a hazai szakirodalomban javarészt hiányzó, autentikus, új ismeretek közvetítését tette lehetővé.

A fenti kutatási kérdések jelzett módszerekkel való vizsgálatával a záró fejezetben átfogó (elméleti és gyakorlati megfontolásokat összegző) képet kaphatunk a vád törvényességére vonatkozó ismeretekről és a bírói gyakorlatot érintő kihívásokról, elősegítve a jogi szabályozás mögötti konstitutív értékek, így a vádelv és a tisztességes eljárás követelményének tudatosítását.⁹ Emellett az ítélezési gyakorlatból vett problémák bemutatása és azok megoldási

---

⁹ BÓDIG: i. m. 96.

lehetőségeinek kidolgozása kitűnő adalékot szolgáltat a „jó gyakorlatok” megteremtéséhez és *de lege ferenda* javaslatok megfogalmazásához.

III. A disszertáció konklúziói

1. A vád törvényességének fogalma

A fogalommeghatározás első fázisát jelentő jogtörténeti előzmények kutatása feltárta, hogy a „törvényes” kitétel vádra vetített jelentésének definiálására sokáig nem volt érdemi törekvés. A vádlói jogosultság és a törvényi előírásokkal összhangban álló vádemelés mellett a Bp. korszakának jogirodalma az individualizáció, az egyediesítés fontosságát emelte ki: a vádnak a vádlott terhére rótt bűncselekményt megállapító tett meghatározására alkalmas ténybeli körülmények felsorolását kellett magában foglalnia,¹⁰ elősegítve, hogy a terhelt a vád tartalmáról könnyen tájékozódjék. Emellett a vizsgált művekben olyan törvényességi szempontként értékelhető jellemzők kerültek említésre, mint a tömörség, a szabatoság, a pontosság, valamint az ügy helyes elintézését elősegítő megfogalmazás.¹¹ Az 1962. évi 8. tvr. és az 1973. évi I. tv. idején pedig az az általános felfogás uralkodott, hogy a vád a büntetőeljárás törvényben meghatározott jogosulttól származzon, és feleljen meg a rá vonatkozó formai és tartalmi előírásoknak.¹² Noha az 1998. évi XIX. tv. 2. § (2) bek. normaszövegben rögzítette a törvényes vád fogalmát, az elmélet és a gyakorlat képviselői nem társítottak hozzá egyöntetűen elfogadott jelentéstartalmat. A jogszabályi definíciónak napra pontosan 12 esztendő jutott, miután a hatályos Be.-ben már nem jelenik meg *expressis verbis* az ítélezés eme „*conditio sine qua non*”-jaként jellemezhető követelmény.¹³

Gnoszeológiai jelentésének kimunkálásához iránytűként szolgált a vád perjogi rendeltetése, miszerint az rögzíti „a bíróság számára a büntetőjogi felelősség kérdésében való érdemi vizsgálat ténybeli kereteit.”¹⁴ A Be. 422. § (1) bekezdésében írt törvényes elemek tartalmi oldalról azonban csak kiinduló pontot képeztek a fogalomalkotáshoz, ugyanis a Be. 492. § (2) bek. d) pontjában írt megszüntetési okból következően a vád „központi magja” –

---

¹⁰ VÁMBÉRY RUSZTEM: *A bünvádi perrendtartás tankönyve*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata, 1916. 196.

¹¹ BALOGH JENŐ – EDVI ILLÉS KÁROLY – VARGHA FERENCZ: *A bünvádi perrendtartás magyarázata. 2. kötet*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadó Vállalata, 1909. 212-213.; FINKEY FERENCZ: *A magyar büntető perjog tankönyve*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata, 1916. 395., 402.

¹² BARNA PÉTER – KIRÁLY TIBOR – SZABÓ LÁSZLÓNÉ: *Magyar büntető eljárási jog*. Budapest, Tankönyvkiadó, 1965. 91.

¹³ FENYVESI CSABA: Gondolatok a büntetőeljárás új alapelveiről és mellékszereplőiről. *Jura*, 2004. (1), 101.

¹⁴ Kúria Bfv.380/2022/8. sz. végzés

megfelelő vádlói jogosultság mellett – olyan elemek együttese lehet, amelyek eredőjeként a vád adott személy vonatkozásában érdemi elbírálásra alkalmas. Többek között erre tekintettel nem része a vád törvényességének a jogi minősítés és a büntetéskiszabási indítvány, úgyszintén a vádirat egyéb kellékei (információs elemek), és nem vonható e fogalmi körbe a vád megalapozottsága iránti elvárás. Ehhez képest jelentőséggel bír a vádlott azonosításra alkalmas megjelölése és a vád tárgyává tett cselekmény pontos leírása, amelyek kijelölik az ítélező tevékenység személyi és tárgyi mozgásterét, valamint a védekezés sarokpontjait.

Ugyanilyen hangsúlyos az eljárás tisztességes jellegének biztosítása, amelynek egyik fokmérője, hogy a vádirat áttekintése után a vádlott tisztában lehet-e azzal, hogy pontosan mely cselekmény elkövetését rója a terhére a vádhatóság. A védelemhez való alkotmányos alapjog materiális oldala ugyanis a hatóságok azon kötelezettségében is realizálódik, hogy időben biztosítsák a terhelt számára a vele szemben érvényesített büntetőigény megismeréséhez való jogot, továbbá lehetőséget arra, hogy kifejthesse az ezzel kapcsolatos álláspontját, felhozhassa az igényrel szembeni érveit, előterjeszthesse a hatóságok tevékenységével kapcsolatos észrevételeit, és megtehesse indítványait, azaz összességében hatékonyan gyakorolhassa terhelti jogosítványait.¹⁵ Mindezek alapján a vád történeti tényállásának megfogalmazását át kell, hogy hassa a vád objektív érthetősége (közérthetősége), tartalomközvetítő funkciójának működőképessége, amelyet egyébként a közvetlenül hatályos és alkalmazandó „tájékoztatási irányelv” is megfogalmaz.

A vád törvényességének jelentősége tehát kettős pilléren nyugszik: egyrészt megszabja a bíróság igazságszolgáltatási tevékenységének kereteit a vádlottnak felrótt magatartás egzakt meghatározásával, másrészt az eljárás tisztességes lefolytatásának garanciájaként biztosítja az igazságos döntéshez vezető úton a védelemhez való jog hatékony gyakorlását. Mondhatni, a törvényességi kritériumnak való megfelelés az, ami összhangot teremt a megalapozott és időszerű ítékezés követelménye, valamint a büntetőügy tisztességes eljárás keretében való elbírálása között. Mindezen felvetések alapján a vád törvényességének fogalmát az alábbiakban látom megragadhatónak: a vád akkor törvényes, ha a vádemelésre jogosulttól származó, büntetőjogi felelősség megállapítását célzó indítvány alkalmas arra, hogy azt a bíróság érdemben elbírálja és a vádlói állításokkal szembeni védekezést, a védelem jogainak érdemi gyakorlását lehetővé tegye. Ezek a feltételek akkor adottak, ha a vádló által pontosan és közérthetően megfogalmazott, térben és időben körülhatárolt, beazonosítható vádlott

---

¹⁵ FENYVESI CSABA: *A védőügyvéd. A védő büntetőeljárás szerepéről és jogállásáról*. Budapest-Pécs, Dialóg Campus, 2002. 44.

cselekvőségét leíró történeti tényállás megfeleltethető valamely bűncselekmény vagy bűncselekmények törvényi tényállásának.

2. A vád törvényességének vizsgálata

Kétségtelen, hogy az ügyésznek nem kell számot adnia a vádiratban arról, hogy a vádemeléssel kapcsolatos álláspontját mire alapozta, de azon meggyőződését, hogy a vád tárgyává tett cselekmény a Btk. mely különös részi tényállását miként meríti ki, a történeti tényállás és ezen lehetséges jogi minősítés egybevetettségének tükröznie szükséges, a bíróságnak pedig ezt az eljárás során folyamatosan számon kell kérnie. Lényegében a vád precíz megszövegezése biztosítja, hogy a bíróság a vádbeli cselekmény leírása alapján már a tárgyaláselőkészítés során büntető anyagi jogi következtetés levonására alkalmas helyzetbe kerülhessen, vagyis, ha a vád állításait valóban fogadná el, a büntetőjogi felelősség már ekkor elbírálható lenne. Ez a feltétel akkor teljesül, ha a történeti tényállásra az eljáró bíró alkalmazni tudja a büntető anyagi jog általános és különös részének vonatkozó rendelkezéseit. Az eljárás lefolytathatósága körében ez annak a mérlegelését vonja maga után, hogy a bűncselekményként értékelt vádbeli tényelődés maradéktalanul tartalmazza-e a jogi minősítés szerinti törvényi tényállásnak megfeleltethető konkrét életbeli események leírását, illetve azokon keresztül nyomon követhető-e, hogy a büntető anyagi jog releváns rendelkezései az adott vádlott esetében miért kerülnek alkalmazásra.¹⁶

A vád törvényességének vizsgálatát a vádirati hibák végtelen sora teheti indokoltá: okozhatja többek között figyelmetlenség miatti elírás, nyelvtanilag helytelen, értelemzavaró szófordulatok használata, szövegrészek kihagyása vagy elnagyolt megfogalmazásmód. Pontatlanság jelentkezhet, ha az elkövetési értéket az ügyészség összefoglaló módon adja meg, az elkövetési időt és helyet egyáltalán nem vagy nem kellően világosan határozza meg, a sértettek száma nem felel meg a halmazati minősítésnek, az arra való utalás ellenére nincs megfelelő adat a speciális alanyok (akár sértetti, akár elkövetői oldalon) beazonosításához, vagy a cselekmény leírása bármely okból nem kellőképpen meghatározott. A példák tárháza kifogyhatatlan, amelyek előfordulásával az emberi tényező megkerülhetetlen szerepe miatt legalábbis időnként számolni kell.

Empirikus kutatásaim összességében számos olyan tipikus problémát azonosítottak, amelyek mentén felvázolhatóak a törvényesség ellenőrzésének egyes lépései. Kiváló fogódzó

---

¹⁶ CZÉDLI-DEÁK ANDREA: A vád törvényességének vizsgálati szempontjai. *Magyar Jog*, 2024. (7-8), 467.

ehhez egy ún. „*checklist*” (kontroll lista) használata a vádirat történeti tényállásának a lehetséges jogi minősítés szerinti törvényi tényállással való összevetése céljából. Ennek alkalmazása során elsőként az vizsgálendő, hogy a történeti tényállásban írt vádlotti cselekvőség maradéktalanul valamely különös részi bűncselekmény törvényi tényállása alá vonható-e, továbbá eredménybűncselekmény esetén a vád tartalmazza-e az eredményt és az okozati összefüggést. Annak beazonosítása is elengedhetetlen, hogy a vádirati tényelődásból megállapítható-e az elkövetési hely és idő, a szubjektív tényállási elemek, szükség esetén a speciális alanyok meglétéhez szükséges adatok, valamint adott esetben a minősítő körülményeket megvalósító tények. Mindig mérlegre kell tenni, hogy vádlottanként megfelelően nyomon követhető-e a szóban forgó elkövetői alakzat (a tettesség-részesség valamely formája) és vizsgálendő, hogy a tényállásban írt elkövetési magatartás összhangban áll-e a bűncselekmény vádlói álláspont szerinti stádiumával. Az ügy sajátosságai függvényében jelentősége lehet a Btk. Általános Része további rendelkezéseinek (pl. bünszervezet, visszaesői minőség).

A fenti mérlegelés természetesen mindig az adott ügy körülményeihez, bonyolultságához és szerteágazó jellegéhez képest végezhető el. A történeti tényállásnak azonban mentesnek kell lennie a logikai műveletekkel feloldható pontatlanságoktól és képesnek kell lennie a büntetőjogilag releváns információ közvetítésére. *Summa summarum*, ha a vádirat tanulmányozása után az eljáró bíróban nem alakul ki a történeti tényállás egyértelműségével és koherenciájával kapcsolatos állásfoglalás, a hiányosság pótlásának elrendelése iránt intézkedni szükséges. Mindezt úgy kell megtenni, hogy közben – az eljárási feladatok megoszlásának elvét tiszteletben tartva – felhívó végzése ne lépje túl a pontosítás iránti igény okainak ismertetését (a „miért” kérdésre adott választ),¹⁷ és semmiképp ne kerüljön sor hiányzó törvényi tényállási elem pótolására. Ez utóbbi felmerülésekor az eljárás bűncselekmény hiányában való megszüntetése a helyes megoldás.

3. A törvényességi kontrollra kiható tényezők

Egy adott jogintézményre, így a vád törvényességére és annak vizsgálatára vonatkozó állítások megfogalmazása, valamint következtetések levonása leginkább akkor hiteles, ha arról

---

¹⁷ TÓTH MIHÁLY: 33/2013. (XI. 22.) AB határozat – a vádemelés alkotmányos kérdései. In GÁRDOS-OROSZ FRUZSINA – ZAKARIÁS KINGA (szerk.): *Az alkotmánybírósági gyakorlat. Az Alkotmánybíróság 100 elvi jelentőségű határozata 1990-2020. Második kötet.* Budapest, Társadalomtudományi Kutatóközpont – HVG-ORAC, 2021. 260-261., 265.

is képet kapunk, hogy a kérdéses jogintézmény ténylegesen hogyan érvényesül a gyakorlatban, és valós működése mennyire felel meg a rá irányuló elvárásoknak.¹⁸ A kérdőíves kutatás eredményeiből az is kirajzolódott, hogy a vád törvényességének ellenőrzését biztosító szabályozás normatív eszközeit az élő jog nem használja ki maradéktalanul. Az adott válaszok plasztikusan szemléltették azt az eltérést is, ami a közvádas ügyek bírói kontrollja, valamint a magánvádas ügyek törvényességi vizsgálatának intenzitása között húzódik. Számszerűsítve, a közvádas ügyekhez képest mintegy 50 %-kal nagyobb aktivitás jellemzi a bírakat a feljelentések hiányosságainak pótlásával kapcsolatos intézkedések megtétele tekintetében. Ennek ügýtípushoz köthető lehetséges magyarázata az ügyészi vádak helyességének szakmai szempontból való nagyobb elfogadottsága, az azokhoz társuló – kollegialitásból is eredő – nagyobb bizalom, illetve egy olyan gyakorlat, amely az ügy tárgyalhatóságát hiányosság pótlására felhívó végzés kibocsátása nélkül, egyéb informális úton törekszik elősegíteni. Magánvádas ügyekben ellenben jóval gyakrabban tapasztalható a felhívó végzések kibocsátása, amelyet leginkább az indokolhat, hogy a feljelentéseket döntően laikus személyek fogalmazzák meg, akik alapvetően nem a törvényi tényállási elemekhez igazodóan részletezik a vádbeli cselekmények leírását, hanem gyakorta személyes sérelmeiknek adnak hangot. A járásbírói akták – a területi korlátosság mellett is – kiegészítő információt nyújtottak arról, hogy a bírósági titkári szűrő a személyes meghallgatással bezárólag viszonylag intenzíven működik, és a bírákhoz többnyire tárgyalásra kitűzhető ügyek érkeznek. A kérdőíves kutatásban pozitív választ adó bírák emelkedettebb száma mindazonáltal rámutatott arra, hogy a feljelentés ismételt áttekintése sosem mellőzhető.

A kutatás azt is feltárta, hogy az ötéves vizsgálati időszakon belül a bírák közel egynegyede egyáltalán nem találkozott a vádirat vagy feljelentés hiányosságainak pótlását (vádindítvány elutasítását) igénylő joghellyel. Ez lehet akár a konstansan magas színvonalú vádlói megfogalmazásmód következménye, azonban az igencsak nehezen elképzelhető, hogy az említett idő távlatában egyetlen olyan ügy sem került kiszignálásra, amelyben a váddokumentum legalább valamilyen csekély törvényességi hibában ne szenvedett volna. A kérdőíves kutatás ekként prognosztizálta, hogy országos szinten még fokozható lenne a vád törvényességének ellenőrzésével kapcsolatos aktivitás.

Arra is kísérletet tettem, hogy felfejtsem az inaktivitással kapcsolatos megfigyelésem társadalomtudományi okait. Ennek keretében azt állapítottam meg, hogy a felhívó végzést kibocsátó, pozitív választ adó bírák leginkább a nagyobb bírói gyakorlattal rendelkező, 40-55

---

¹⁸ BENCZE MÁTYÁS: A jogszociológiai vizsgálódások célja és jellemzői. In BADÓ ATTILA (szerk.): *Jogszociológiai alapismeretek*. Szeged, Pro Talentis Universitatis Alapítvány, 2020. 28.

év közötti korosztályból kerülnek ki, akiknek ezirányú tevékenységét nem befolyásolja, hogy rendelkeznek-e speciális szakjogászai végzettséggel vagy sem. Ami leginkább döntő lehet e téren, az a bírák eltérő habitusa és életútja, a szervezeten belüli változatos szocializációja és pozíciója, leterheltsége, valamint a szakmai tapasztalatból és jártasságból eredő különböző ügykezelési fókuszpontok és stratégiák.

4. A törvényes vád hiányának következményei

A vád törvényességének vizsgálata, valamint a megalapozott és tisztességes eljárás követelményét biztosító ítélkezés közötti szoros kapcsolatot jól szemlélteti a Szegedi Törvényszéken folytatott kutatási tevékenységből származó statisztikai adat, miszerint a 2019-2023. évek közötti hatályon kívül helyező végzések 1,58 %-a volt visszavezethető a vád tartalmi legitimációs hibájára, továbbá 1,06 %-ban az alaki legitimáció hiánya vagy ennek téves megállapítása tette szükségessé az eljárás másodfokon való megszüntetését vagy az eljárás megismétlését. A BHGY-ban 2019-2024. években közzétett, a vád tartalmi legitimációjának vizsgálatához kötődő 92 db ítélet, illetve végzés közül 15 esetben került megállapításra – döntően másod vagy harmadfokon – a vád törvényességének jellemzően részbeni hiánya (egyfelől bizonyos vádlottak, másrészt egyes vádlottak bizonyos cselekményei kapcsán). Már a határozatok abszolút száma is jelzi, hogy a probléma nem marginális kérdése a bírói munkavégzésnek, a jelzett 16,3 %-os hatályon kívül helyezési arány pedig azt mutatja, hogy különösen a cselekmény pontos leírása körében még nagyobb hangsúlyt kell fektetni a bizonytalan megfogalmazást alkalmazó, nem egyértelmű vádirati szövegrészek tartalmi hibájának kiküszöbölésére. Az eljárás tisztességességére gyakorolt hatás tükröződik továbbá a kérdőíves kutatás azon eredményében, hogy legalább 4 büntetőügy terheltje fordult az EJEB-hez a vád törvényes elemének hiányára visszavezethető okból.

Kulcsfontosságú, hogy a bíróság nem vállalhatja fel a Be. 422. § (1) bek. *b*) pontját érintő vádirati hiba tárgyalási szakaszban való korrekcióját. A törvényességi hibában szenvedő vád ugyanis elhúzhatja vagy téves irányba terelheti a bizonyítási eljárást, amennyiben az csak a vádbeli cselekmény pontosítása után terjed ki olyan tényekre, amelyek bizonyítottságának megítéléséhez – a vád teljeskörű ismeretében – már jóval korábban foganatosítani lehetett volna valamely bizonyítási cselekményt. Hovatovább, ez kockázatos is, mivel a divergáló bizonyítás eredményéhez képest a vád tárgya észrevétlenül helyettesítésre kerülhet, amely a tettazonosság sérelme miatt vádon túlterjeszkedéshez, ezáltal a Be. 607. § (1) bek. *b*) pont szerinti hatályon kívül helyezéshez vezethet. A bírák tehát sokkal koncentráltabban tudják lefolytatni a

bizonyítási eljárást, amennyiben a bevett gyakorlat részeként, szisztematikusan elvégzik a váddokumentum törvényességi ellenőrzését, elősegítve ezáltal a valóság-hű tényállás ügy körülményeihez igazodó mielőbbi megállapítását. A vád kellő időben felismert törvényességi kritériumának hiánya továbbá megkíméli a terheltet attól, hogy hosszú évekig indokolatlanul büntetőeljárás hatálya alatt álljanak.

5. Összegzés

Összességében megállapíthatjuk, hogy a Be. vonatkozó rendelkezései jogszabályi szinten harmonizálnak a kifejtett garanciális elvárásokkal, így a jogalkalmazó számára alkalmas eljárási eszközt teremtenek a meglapozott ítékezés és a tisztességes eljárás követelményének biztosításához. Mindazonáltal a mégoly hathatós eszközök rendelkezésre bocsátása sem elegendő, ha a nemes cél deklarációja csupán papírra vetett üres szó marad, és azt a joggyakorlat a mögöttes esetjog tapasztalatait felhasználva, az abból következő értékeken alapuló eljárási sémának megfelelően nem alkalmazza. Ennélfogva, az értekezésben részletezett célkitűzéseket szolgáló szabályok akkor képesek maradéktalanul teljesülni, ha azok élő jogként funkcionálnak a büntetőjogalkalmazás szereplőinek tevékenységén keresztül.

A kontrollnak két irányban kell működnie ahhoz, hogy a vád törvényességét támogató jogi előírások mögötti konstitutív értékek az igazságszolgáltatás napi rutinjában érvényesüljenek. Egyrészt a vádiratszerkesztés során egyfajta „önellenőrzést” követel meg a vádlótól olyan téren, hogy a vád történeti tényállásának megszerkesztése az adott ügyben alkalmazandó jogtételekből (a Btk. Általános és Különös Részének vonatkozó rendelkezéseiből) következő jogi relevancia alapján történt-e.¹⁹ Másrészt a vád egész eljárás alatti elbírálhatóságáról való folyamatos állásfoglalást feltételez a bíróság részéről a büntetőjogi szempontból releváns tények vonatkozásában. A jogalkalmazás álláspontom szerint akkor tud igazán hű maradni az emberi jogi és uniós jogi elvárásokhoz, ha a vádirat megszövegezésekor az ügyész, a vád érdemi elbírálásra alkalmasságának vizsgálatakor a bíróság – a nyomozási iratokból következő előzetes ismereteitől függetlenül – a védelem szemszögéből is értékeli objektív mérce szerint (az átlaghallgató nézőpontjából) a vádirat tartalmát. Ennélfogva, a vádirati tények személyre konkretizált, közérthető és pontos megfogalmazása, valamint ennek törvényességi kontroll keretében való számonkérése a tisztességes eljárás egyik fokmérője, továbbá növeli a bírói döntések megalapozottságát és azok társadalmi elfogadottságát.

---

¹⁹ SZABADFALVI JÓZSEF: A jogászai gondolkodás klasszikus típusai és módszerei. In SZABADFALVI JÓZSEF (szerk.): *Az állam-és jogtudományi kutatás alapjai és főbb módszertani irányai*. Debrecen, DE MGDI, 2021. 13.

Az ellenőrzési mechanizmus lefuttatása – a vád tárgyát képező cselekmény egyszerű megítélésétől vagy bonyolultabb jellegétől függetlenül – minden ügyben nélkülözhetetlen lépése a tárgyaláselőkészítésnek, végső soron pedig a büntetőjogi felelősség elbírálásának. Mindezek alapján megállapíthatónak látom azt az összefüggést, hogy amennyiben a tárgyaláselőkészítés során rutinszerűen megtörténik a vád törvényességének vizsgálata, a hatályon kívül helyezések egy része elkerülhető, sőt mi több, a pertartam csökkenése és a terhelt védekezési lehetőségeinek erősödése várható. A törvényességi kontroll fenti *checklist* használatával történő lefolytatása elősegítheti a hiányosságok időbeni kiszűrését és orvoslását, amelynek a bírói gyakorlatban való kiterjedt alkalmazása javíthat az ítélkező tevékenység megalapozottságán és időszerűségén, úgyszintén katalizátorként hathat az eljárás tisztességes lefolytatására.

Mindebből következően nagyobb hangsúlyt indokolt fektetni a téma jelentőségének bemutatására a kezdőbíró képzésen belül, hiszen a frissen kinevezett bírák esetében – a tárgyalásra történő alapos felkészülés és a tárgyalási rutin megszerzésének lényegi szempontjai mellett – gyakran elsikkadhat a tárgyalásra nem érett ügyek szelekciójának fontossága. A bírósági titkárok által folytatott szűrőtevékenység hatékonyságának hasonló módon való növelésével pedig redukálhatóak a bírákra háruló, az érdemi ítélkező tevékenységtől időt elvonó terhek. Nem mellékes továbbá a már régebb óta tárgyalási tevékenységet végző bírák körében szakmai fórumokon, egyéb eszmecserére alkalmas bírósági tanácskozáson akár saját tapasztalatok megosztása vagy felsőbbbíróági iránymutatások megvitatása sem, elősegítve ezáltal a jó gyakorlat kialakítását.

Nyilvántartási szám: DEENK/148/2026.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Czédli-Deák Andrea
Doktori Iskola: Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10090521

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Folyóiratcikkek, tanulmányok (7)

- Czédli-Deák, A.:** A vádirat tartalmi hiányosságainak sérelmezhetősége a felülvizsgálati eljárásban.
Magyar jog. [közlésre elfogadva], 2026. ISSN: 0025-0147.
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A
- Czédli-Deák, A.:** Metszet a vád törvényességének vizsgálatáról: Egy kérdőíves kutatás eredményei.
Jogtudományi közlöny. 80 (1), 30-41, 2025. ISSN: 0021-7166.
DOI: <http://dx.doi.org/10.59851/jk.80.01.4>
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A
- Czédli-Deák, A.:** Repedések a vádelv pajzsán.
Magyar jog. 72, 541-551, 2025. ISSN: 0025-0147.
DOI: <http://dx.doi.org/10.59851/mj.72.09.1>
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A
- Czédli-Deák, A.:** A Kúria ítélete emberkereskedelem büntette miatti büntetőügyben. A vád törvényességének összefüggései a vádon túlterjeszkedés tilalmával és a vád kimerítésének kötelezettségével.
Jogesetek magyarázata. 15 (1-2), 1-14, 2024. ISSN: 2061-4837.
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A
- Czédli-Deák, A.:** A váddal szembeni elvárások az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában.
Iustum aequum salutare. 20 (4), 119-145, 2024. ISSN: 1787-3223.
DOI: <http://dx.doi.org/10.69695/ias.2024.4.06>
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A
- Czédli-Deák, A.:** A vád törvényességének vizsgálati szempontjai.
Magyar jog. 71 (7-8), 457-467, 2024. ISSN: 0025-0147.
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A

7. **Czédli-Deák, A.:** A vád törvényessége az elmélet és a gyakorlat tükrében.

Büntetőjogi Szemle. 5 (1-2), 3-22, 2016. ISSN: 2063-8183.

MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: C

További közlemények

Folyóiratcikkek, tanulmányok (1)

8. **Czédli-Deák, A.:** A Quaestor-ügy mellékszála. A média hatása a pártatlan bíróságba vetett közbizalomra.

Jogtudományi közlöny. 79 (6), 313-321, 2024. ISSN: 0021-7166.

DOI: <http://dx.doi.org/10.59851/jk.79.06.5>

MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A

MTA Állam- és Jogtudományi Bizottsága irányelvei szerint:

„A” kategóriás folyóiratban megjelent publikációk: 7, melyek közül az értekezés alapjául szolgál: 6

„C” kategóriás folyóiratban megjelent publikációk: 1, melyek közül az értekezés alapjául szolgál: 1

A DEENK a Jelölt által a Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudományometriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2026.04.08.

University Doctoral (PhD) Dissertation Abstract

**THE CONTROL OF THE SUFFICIENCY OF THE
CHARGE. REFLECTIONS ON ENSURING
WELL-FOUNDED JUDGMENTS AND FAIR
PROCEDURES**

Dr. Andrea Czédli-Deák

Supervisor: Dr. Krisztián Szabó, Associate Professor

University of Debrecen
Géza Marton Doctoral School of Legal Studies

Debrecen, 2026

I. Problem statement and research questions

The main task of criminal justice is to determine the criminal liability of defendants in a fair trial, based on realistic and well-founded facts, within the framework of the charges, while keeping in mind the requirement of substantive justice. To achieve this ideal, it is necessary not only to dispose of a thorough knowledge of the case and to establish key points of evidence, but also to have a solid basis for the judgment. This corresponds to a charge meeting the requirements of sufficiency, i.e., an expectation of an ideal charge which, by defining the scope of the evidentiary procedure and that of legal force, promotes the effective exercise of the right to defense. In the context of meticulous and conscientious preparation of the trial, it is essential to offer an opinion on the sufficiency of the charge. Thus, the question arises whether it is possible to define an objective standard aligning with which the indictment can be considered suitable and appropriate for proceedings in certain respects. Legal literature discusses these issues within the topic of the sufficiency of the charge or lawful indictment.

Although *Act XC of 2017 on Criminal Procedure of Hungary* no longer states among its basic provisions that the court shall proceed on the basis of lawful indictment, under the specific rules of the code, the sufficiency of the charge remains part of our procedural law system,¹ and the requirements derived from it, which are of fundamental importance and establish the formal and substantive legality of the accusation, continue to apply.² However, as the criteria of sufficiency are not entirely uniform from a dogmatic point of view,³ no universally accepted meaning of the concept has been established. Based on all these, and in the spirit of ensuring the fairness of the proceedings, I believe that we must work to formulate the concept "more precisely and in a way that is more accessible to law application,"⁴ and on the basis of which the criteria for examining the sufficiency of the charge can be articulated. These aspects are essentially practical legal guidelines that may assist judges, when assessing the potential errors of indictments, how to resolve the legal issues before them in borderline cases in accordance with the principles underlying the applicable substantive legal rules.⁵

---

¹ HÁGER TAMÁS: *A tényállás megalapozottsága, megalapozatlansága a büntetőperben*. Globe, 2018. 72.

² 1. BK vélemény

³ KIRÁLY TIBOR: *Büntető eljárási jog*. Budapest, Osiris, 2008. 390.; ERDEI ÁRPÁD: *Tanok és tévtanok a büntető eljárás tudományában*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2011. 172.; KOÓSNÉ MOHÁCSI BARBARA: A vád „törvényessége” az új büntetőeljárási törvény tervezetében. *Fundamentum*, 2016. (2-4), 88., 90.; SZÉKELY GYÖRGY LÁSZLÓ: *A vádrendszer, a vádelv és a büntetőeljárás alapelvei*. PhD értekezés. 214-217. https://jogikar.uni-miskolc.hu/files/8479/SzekelyGy_ert_mv.pdf /letoltve: 2024.03.25./

⁴ GELLÉR BALÁZS JÓZSEF: A vád törvényességének egyes aspektusai. *Jogtudományi Közöny*, 2011. (9), 466.

⁵ BENCZE MÁTYÁS: *Elvek és gyakorlatok. Jogalkalmazási minták és problémák a magyar bírói ítélkezésben*. Budapest, Gondolat, 2011. 32-33.

Furthermore, the fact that, as a practicing judge, I have several times encountered charges affected by errors of sufficiency has inspired me to explore the difficulties and challenges that the judiciary must face. These problematics especially include the assessment of whether the subject of the charge is accurately described, if this assessment has been conducted thoroughly enough or it has been omitted, as well as how to handle competently any resulting errors that may affect the fairness of the proceedings. Therefore, it is not enough to merely develop theoretical and dogmatic propositions, their fulfillment must be demanded in every criminal case concerning all the defendants and acts enlisted in the indictment.

In view of all these, I have set myself the goal of preparing a doctoral dissertation that uses practical examples to illustrate the method of examining the criteria of sufficiency derived from an adequate definition of the concept. Furthermore, using empirical research results, I strive to determine the extent to which these criteria are applied in judicial practice, what might trigger their related omissions, and what types of errors can occur. Ultimately, I was guided by the inspiration to develop solutions that would resolve interpretative anomalies and bring different judicial practices closer together, serving as a basis for well-founded and timely judgments, and simultaneously firming the rights of the defense. Driven by all these considerations, I have undertaken to examine and answer the following research questions:

- 1) How can the concept of the sufficiency of the charge – beyond the elements of the indictment – be defined while using a complex approach?
- 2) Based on the definition of a lawful indictment, how can the criteria for examining the sufficiency of the charge be determined?
- 3) Depending on the type of the charge, as well as the individual characteristics and adjudicative practices of the presiding judge, are there any differences in the scope and automation of sufficiency control?
- 4) How does the failure to routinely examine the sufficiency of the charge affect the indicators of the soundness and timeliness of the judgment, as well as the fulfillment of the requirement of fair trial?

II. Structure of dissertation and research methods

As the most adequate approach to the chosen topic, I developed the concept of the sufficiency of the charge in the first major structural unit as a static part, while in the second unit I examined the criteria of sufficiency in the dynamic process of adjudication. In the introductory section on research methodology, I explained that I employed a combination of legal and social science approaches, as well as primarily historical, descriptive, content- and data-analytical, and comparative methods in my research, while also relying on my own empirical research results. In connection with the latter, I used two major forms of data collection to obtain primary sources: case file studies conducted at the Tribunal of Szeged and the district courts within its jurisdiction, as well as a nationwide online questionnaire survey conducted among judges of first instance.

I compiled the static part as a "conglomerate" of subchapters operating from a historical, material, and fundamental rights perspective, which I concluded with a definition of the sufficiency of the charge. Examining the first research question, I chose a traditional legal science approach,⁶ in which I sought to develop a theoretical concept of the sufficiency of the charge by reviewing domestic and foreign literature and incorporating the theoretical content of Supreme Court and Constitutional Court decisions. I also used the case law of the European Court of Human Rights (ECHR) and the Court of Justice of the European Union (CJEU) concerning the right to information about the charges. I conducted a search in the HUDOC database and selected cases from 2009 to 2024 that were narrowed down in accordance with Article 6(3)(a) and (b) of the European Convention on Human Rights (ECHR), signed in Rome on November 4, 1950, on the protection of human rights and fundamental freedoms, while for the selection of CJEU cases, I applied Article 6 of Directive 2012/13/EU of the European Parliament and of the Council of May 22, 2012, on the right to information in criminal proceedings (the "Information Directive") as a search parameter on the official website curia.europa.eu.

In the historical section, I attempted to trace the legal history of the concept of "lawful accusation" or, at least, to identify conceptual elements that would facilitate an interpretation that could be incorporated into my own conceptualization. In this regard, starting from *Act XXXIII of 1896 on Criminal Procedure*, I reviewed the texts of the various procedural codes

---

⁶ BÓDIG MÁTYÁS: A jogtudomány módszertani karaktere és a dogmatikai tudomány eszméje. In BÓDIG MÁTYÁS – ZÓDI ZSOLT (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe és haszna: Tudománytörténeti és tudományelméleti írások*. Budapest, OPTEN-MTA, 2016. 103., 108-109.

and legislative amendments, and studied the relevant literature (commentaries, textbooks, monographs). In the second subchapter, to identify the substantive criteria for sufficiency – by selecting from among the legal elements of the indictment – I referred to the provisions of our procedural law in force. I considered it important to highlight only the essential points necessary for general conceptualization, as I detailed the practical expectations regarding the individual elements of the concept in the first subchapter of the dynamic part. The fundamental-rights-approach subchapter was constructed on two main pillars: the analysis of the accusatory principle and that of the relevant partial rights of fair trial (the right to defense, the principle of equality of arms, the right to information, and the right to a trial within a reasonable time). Based on these two guiding principles, I have defined the fundamental purpose of the sufficiency of the charge and its place within the legal system. In summary, I developed a complex approach to the theoretical construction of the sufficiency of the charge, going beyond its substantive elements, defining which factors belong to this legal concept,⁷ in accordance with which the correct content of the term can be determined.⁸

Based on the above-mentioned dogmatic foundations, in the dynamic section I examined practical problems which, being managed in the line of values permeating the static section, may contribute to the effective enforcement of the rights of the accused and to improving the timeliness and soundness of judgments. More specifically, I analyzed the first instance public prosecution proceeding and the special proceedings based on the type of the prosecutor (private prosecution, supplementary private prosecution, additional supplementary private prosecution), and the appeal proceedings: I examined what problems related to the sufficiency of the charge may occur in the different stages of the proceedings connected to the parties involved, as well as what responses legal literature and case law may provide. By using practical examples, I elaborated what the presiding judge should pay attention to when examining the indictment, establishing the criteria for assessing the sufficiency of the charge. In this respect, I identified the essential steps of sufficiency control vested in the distinct levels of adjudication and I listed the steps necessary to eliminate errors in the indictment. Only a minor detour was made in the case of review procedure and legal remedy submitted on the ground of legality (also an extraordinary legal remedy), since the insufficiency of the charge no longer constitutes grounds for review in terms of content.

---

⁷ Unlike the topic of the identity of the act, the dissertation examines what the charge should be like on which a judgment satisfying the requirement of the identity of the act is based on.

⁸ BENCZE (2011): op. cit. 15.

I have made my personal observations on the challenges of judicial decision-making partly by presenting practical legal problems identified in the case file study within the jurisdiction of the Tribunal of Szeged. Another stage of the research was to process court decisions related to the legal elements of the indictment, delivered between January 1, 2019, and December 31, 2024, and published in the Collection of Open Court Decisions (COCD), by applying the narrowing parameter specified in Section 422(1) of the *Hungarian Criminal Procedure Code*. I have incorporated the *ratio decidendi* of cases deriving from these two sources in the relevant chapters of the dissertation with the necessary depth of legal analysis. Overall, through the evaluation of theoretical problems drawn from legal practice, I sought to outline the essential criteria for assessing the sufficiency of the charge and the procedural pitfalls arising from failure to apply them.

In the following chapter, I have detailed my empirical primary research findings in two sections, differentiating between the conclusions that can be drawn from case file studies reflecting the judicial practice of Csongrád-Csanád County and those that can be deduced from a national questionnaire survey. In connection with the former one, it should be noted that the integrated court document management system (BIIR) could only be used to collect data on cases in which proceedings were suspended or terminated due to the insufficiency of the charge, but not on the number of cases and reasons when judges issued court orders to remedy deficiencies in the indictment. Since the data obtained only represented a narrow cross-section of first-instance judicial practice, I conducted further study concentrating especially on supplementary private prosecution cases for the extended period up to October 2024. The results obtained this way provided a basis for mapping the typical errors in the county's private prosecution and supplementary private prosecution cases. Another focus of the court research was the examination of the annulment orders issued by the second instance councils of the Tribunal of Szeged between 2019 and 2023 from the perspective of whether any of the case files raised issues that could be traced back to the insufficiency of the charge, resulting in unfounded decisions or procedural violations.

For the sake of completeness, the nationwide questionnaire survey – conducted to gain insight into domestic judicial practice – focused on areas not covered or not totally covered by the results of the analysis of case files. More specifically, I focused on determining whether the court order calling for the remedy of the deficiencies in the indictment and the automatic rejection of the indictment (motion for prosecution) on this ground in supplementary private prosecution cases is a living legal institution, and how often and why judges apply them in public, private, and supplementary private prosecution proceedings. From a social science

perspective, I also investigated the reasons behind the sometimes-contradictory legal practice solutions, in particular regard to the varying intensity of the examination of the sufficiency of the charge.

Due to the nature of the topic, the group of respondents counted district court and regional court judges hearing first-instance criminal cases. It seemed appropriate to inquire about their practices from the first year after the new *Criminal Procedure Code* came into force, i.e., from 2019, as the judges had already completed a six-month adaptation period related to the new code, so they had to look back on their experience from that point on until the end of 2023. The questionnaire being released on the courts' internal training platform was completed between March 18, 2024, and April 12, 2024, by a total of 125 district court and regional court judges. Given the response rate of approximately 20% (18.44%) and the wide range of responses, the study was well-founded and representative in the sense that it captured the nationwide practices of judges hearing first-instance criminal cases regarding the sufficiency control of indictments during the specified study period.

In the chapter covering the international perspectives of the topic, I explicitly followed an inductive logic and searched for regulatory techniques and legal practice models that either reinforce established national practices known from domestic sources or apply a specific, unique approach. Consequently, I limited myself to presenting the responses of the countries corresponding with my language skills, regarding the correction of incomplete/inappropriate charges, with a view to mapping adaptable legal practice solutions on the one hand and outlining new research directions on the other (even as a starting point for a more in-depth comparative legal work). In doing so, I processed a great number of original sources in English, German, and Spanish, which made it possible to convey authentic, new knowledge that domestic literature mostly lacks.

By studying the research questions mentioned above and using the outlined methods, the concluding chapter provides a comprehensive picture (summarizing theoretical and practical considerations) of the knowledge regarding the sufficiency of the charge and the challenges affecting judicial practice, promoting awareness of the constitutive values behind legal regulation such as the accusatory principle and the requirement of fair trial.⁹ In addition, the presentation of problems taken from judicial practice and suggestions for their solution provide an excellent contribution to the creation of "good practices" and the formulation of *de lege ferenda* proposals.

---

⁹ BÓDIG: op. cit. 96.

III. Conclusions of the dissertation

1. The concept of the sufficiency of the charge

As the first step of defining the concept, research into the legal historical background has revealed that there was no substantial effort to define the meaning of the term “lawful” in relation to charges for a long time. Besides the universal emphasis on the significance of being entitled to prosecute and filing the indictment in accordance with procedural regulations, legal literature of the era of *Act XXXIII of 1896 on Criminal Procedure* marked the importance of individualization: the indictment must include a list of factual circumstances sufficient to establish the act constituting the crime,¹⁰ thereby enabling the defendant to easily understand the content of the charges. In addition, the works examined mention such characteristics of sufficiency as conciseness, precision, accuracy, and wording that facilitates the proper handling of the case.¹¹ At the time of *Legislative Decree 8 of 1962* and *Act I of 1973*, the general view was that the indictment should be launched by the person entitled to do so under the Code of Criminal Procedure and should comply with the relevant formal and substantive requirements.¹² Although Section 2(2) of *Act XIX of 1998* laid down the concept of lawful indictment in the text of the law, representatives of theory and practice did not associate it with a uniformly accepted meaning. The legal definition lasted exactly 12 years, after which the requirement, characterized as a "*conditio sine qua non*" for adjudication, no longer appears *expressis verbis* in the current *Criminal Procedure Code*.¹³

To elaborate its gnoseological meaning, the legal purpose of the charge served as a compass, which is to establish "the factual framework for the court's examination on the merits of the question of criminal liability".¹⁴ However, the legal elements set out in Section 422(1) of the *Criminal Procedure Code* were only used as a starting point for the conceptualization, since, according to the grounds for termination set out in Section 492(2)(d) of the *Criminal Procedure Code*, the "core" of the indictment – besides the appropriate prosecutorial entitlement – must

---

¹⁰ VÁMBÉRY RUSZTEM: *A bünvádi perrendtartás tankönyve*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata, 1916. 196.

¹¹ BALOGH JENŐ – EDVI ILLÉS KÁROLY – VARGHA FERENCZ: *A bünvádi perrendtartás magyarázata. 2. kötet*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadó Vállalata, 1909. 212-213.; FINKEY FERENCZ: *A magyar büntető perjog tankönyve*. Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata, 1916. 395., 402.

¹² BARNA PÉTER – KIRÁLY TIBOR – SZABÓ LÁSZLÓNÉ: *Magyar büntető eljárási jog*. Budapest, Tankönyvkiadó, 1965. 91.

¹³ FENYVESI CSABA: Gondolatok a büntetőeljárás új alapelveiről és mellékszereplőiről. *Jura*, 2004. (1), 101.

¹⁴ Supreme Court Bfv.380/2022/8. ruling

be a combination of elements that, as a result, are suitable for assessing the merits of the case in relation to the person concerned. In view of this, among other things, the legal classification and the sentencing proposal, as well as other elements of the indictment (informational elements), do not form a part of the sufficiency of the charge, and the requirement for the charge to be well-founded also cannot be included in this conceptual framework. In contrast, the identification of the defendant and the precise description of their act are crucial, as they define the personal and material scope of the adjudicative activity and the cornerstones of the defense.

Equally important is ensuring the fairness of the proceedings, one measure of which is whether, after reviewing the indictment, the defendant can be aware of the exact act that the prosecution is charging them with. The material aspect of the constitutional right to defense is also realized in the obligation of the authorities to ensure that the defendant is informed in a timely manner of the criminal charges against them, and to give them the opportunity to express their position on the matter, to present arguments against the charges, to submit comments on the activities of the authorities, and to make motions, i.e., to effectively exercise their rights as a defendant.¹⁵ Based on the above, the formulation of the historical facts of the indictment must be guided by the objective comprehensibility (public comprehensibility) of the indictment and the viability of its content-conveying function, which is also set out in the directly applicable "Information Directive."

The importance of the sufficiency of the charge therefore rests on two pillars: on the one hand, it sets out the framework for the court's judicial activity by precisely defining the conduct attributed to the defendant, and on the other hand, it ensures the effective exercise of the right to defense on the path to a fair decision as a guarantee of the fair conduct of the proceedings. It can be said that compliance with the criterion of sufficiency is what creates harmony between the requirement of a well-founded and timely verdict and that of adjudicating criminal cases in a fair trial. Based on all these considerations, I see the concept of the sufficiency of the charge as follows: a charge is lawful (sufficient) if the motion submitted by an entitled person with the purpose of establishing criminal liability is suitable for the court to adjudicate on the merits of the case and allows for a defense against the prosecution's allegations, as well as the substantive exercise of the defendant's rights. These conditions are met if the factual circumstances of a specific person's conduct – delimited in space and time, formulated precisely and in plain language by the prosecutor – correspond to the statutory elements of a criminal offense or offenses.

---

¹⁵ FENYVESI CSABA: *A védőügyvéd. A védő büntetőeljárás szerepéről és jogállásáról*. Budapest-Pécs, Dialóg Campus, 2002. 44.

2. Examination of the sufficiency of the charge

Although the prosecutor does not have to explain in the indictment on what basis they have formed their opinion on accusation, their conviction that the act described in the indictment constitutes a specific offense under the *Criminal Code* must be reflected while comparing the historical facts of the case and the possible legal classification; and the court must continuously demand this compliance during the proceedings. In essence, the precise wording of the indictment ensures that, on the basis of the description of the defendant's act, the court might already be in a position during the preparatory proceedings to draw conclusions under substantive criminal law, i.e., if it accepted the allegations in the indictment as true, criminal liability could already be assessed at this stage. This condition is met if the presiding judge can apply the relevant provisions of the general and specific part of criminal substantive law to the facts of the case. In terms of procedural feasibility, this entails the assessment if the facts laid down in the indictment, evaluated as a criminal offense, fully contain the description of a specific event in real life corresponding to the legal classification of the offense, and if it is possible to trace through them why the relevant provisions of substantive criminal law are applicable to the defendant.¹⁶

The examination of the sufficiency of the charge may be justified by an endless series of errors in the indictment: these may include, among other things, typographical errors due to carelessness, grammatically incorrect or confusing phrases, omissions of text passages, or sloppy wording. Inaccuracies may arise if the prosecution gives only a summary of the value involved in the offense, fails to specify the time and place of the offense at all or does so unclearly, the number of victims does not correspond to the cumulative classification, despite the reference to it, there is no adequate data to identify specific subjects (whether victims or perpetrators), or the description of the act is not sufficiently specific for any reason. There is an endless supply of examples, which, due to the unavoidable role of the human factor, must be taken into consideration at least occasionally.

Overall, my empirical research has identified several typical problems that can be used to outline the individual steps of sufficiency control. An excellent tool for this is the use of a so-called "checklist" to compare the historical facts of the indictment with the statutory definition of the possible legal classification. When using this, the first thing to examine is whether the

---

¹⁶ CZÉDLI-DEÁK ANDREA: A vád törvényességének vizsgálati szempontjai. *Magyar Jog*, 2024. (7-8), 467.

defendant's actions described in the historical facts can be fully subsumed under the statutory description of a specific criminal offense, and in the case of a result-based offense, whether the indictment includes the result and the causality too. It is also essential to determine whether the indictment establishes the place and time, as well as the subjective elements of the offense, the data required for identifying specific subjects, if necessary; and, where applicable, the facts constituting the aggravating circumstances. It must always be considered whether the perpetrator's role (form of perpetration or complicity) can be adequately determined regarding all the defendants, and it must be examined whether the criminal conduct described in the historical facts of the indictment is consistent with the prosecutor's assumption on the stage of the offense. Depending on the specifics of the case, other provisions of the General Part of the Criminal Code (e.g., criminal organization, recidivism) may be relevant.

Of course, the above-mentioned considerations must always be weighed in the light of circumstances, as well as the complexity, multifaceted nature of the case in question. However, historical facts must be free of such inaccuracies that can only be resolved by logical operations and must be capable of conveying information that is relevant from a criminal law perspective. In summary, if, after studying the indictment, the presiding judge is unable to form an opinion on the clarity and coherence of the historical facts, it is necessary to order that the deficiencies be remedied. This must be done in such a way that, while respecting the principle of the division of procedural tasks, the court order must not go beyond explaining the reasons for the request for clarification (the answer to the question “why”),¹⁷ and under no circumstances should it involve a calling for the supplementation of missing facts constituting a statutory element of the criminal offense. If the latter occurs, the correct solution is to terminate the proceedings in the absence of a crime.

3. Factors affecting sufficiency control

Statements regarding a given legal institution, such as the sufficiency of the charge and the examination thereof, as well as conclusions drawn from them, are most credible when we also have an understanding of how the legal institution in question works in practice and how

---

¹⁷ TÓTH MIHÁLY: 33/2013. (XI. 22.) AB határozat – a vádemelés alkotmányos kérdései. In GÁRDOS-OROSZ FRUZSINA – ZAKARIÁS KINGA (szerk.): *Az alkotmánybírósági gyakorlat. Az Alkotmánybíróság 100 elvi jelentőségű határozata 1990-2020. Második kötet.* Budapest, Társadalomtudományi Kutatóközpont – HVG-ORAC, 2021. 260-261., 265.

its actual functioning meets the expectations.¹⁸ The results of the questionnaire survey showed that the normative instruments ensuring the assessment of the sufficiency of the charge are not fully utilized by the living law. The responses of judges also vividly illustrated the discrepancy between the intensity of sufficiency control of public prosecution cases and that of private prosecution cases. In numerical terms, judges are approximately 50% more active in taking measures to remedy the deficiencies of complaints than they are in public prosecution cases. A possible explanation for this might be the greater professional acceptance of the accuracy of prosecutorial charges, the greater trust vested in them (also stemming from collegiality), and a practice of seeking to facilitate the admissibility of the case through informal means, without issuing a court order. In private prosecution cases, on the other hand, it is much more common to deliver court orders to remedy deficiencies, which can be explained by the fact that complaints are predominantly drafted by lay persons who do not describe the acts of the defendant in accordance with the statutory elements of the alleged offense, but often give voice to their personal grievances. The district court files – despite their territorial limitations – also provided additional information that the judicial secretary’s filter works relatively intensively till personal hearings, and that judges mostly receive cases that can be scheduled for trial. However, the higher number of judges who responded positively in the questionnaire survey pointed out that repeated checking of the complaint can never be omitted.

The research also revealed that during the five-year study period, nearly a quarter of judges had not encountered any legal situations requiring the correction of any deficiencies in the indictment or complaint (or the rejection of the motion for prosecution). This may be the result of a consistently high-quality indictment drafting by prosecutors, but it is difficult to imagine that in the given period there was not a single case assigned in which the indictment did not suffer from at least some minor legal error. The questionnaire survey thus predicted that the activities related to the control of the sufficiency of the charge could be further intensified at the national level.

I also attempted to unravel the social science reasons behind my observations of inactivity. In this context, I found that the judges who issued court orders and gave a positive response were mostly from the 40-55 age group with greater judicial experience, whose activities in this regard were not influenced by whether they had a special legal qualification. The most decisive factors in this regard might be the judges' different habits and life paths, their

---

¹⁸ BENCZE MÁTYÁS: A jogszociológiai vizsgálódások célja és jellemzői. In BADÓ ATTILA (szerk.): *Jogszociológiai alapismeretek*. Szeged, Pro Talentis Universitatis Alapítvány, 2020. 28.

varied socialization and position within the organization, their workload, and the different case management focuses and strategies resulting from their professional experience and expertise.

4. Consequences of the insufficiency of the charge

The close relationship between the examination of the sufficiency of the charge and the requirement for a fair and equitable trial is well illustrated by statistical data from research conducted at the Tribunal of Szeged, according to which 1.58% of court orders annulling first instance decisions between 2019-2023 were attributable to a substantive defect in the charges, and in 1.06% of these cases, the lack of formal legitimacy or an erroneous determination thereof resulted in the termination of the proceedings at the second instance or the repetition of the proceedings. Furthermore, of the 92 judgments and orders published in the COCD between 2019 and 2024 relating to the examination of the substantive legitimacy of the charge, 15 cases were detected – mainly at second or third instance – as such to be typically partially lacking the sufficiency of the charge (on the one hand, in relation to certain defendants, and on the other hand, in relation to certain acts of certain defendants). The absolute number of decisions alone indicates that the problem is not a marginal issue in the everyday work of judges, and the 16.3% rate of annulment indicates that, particularly regarding the precise description of the act, greater emphasis should be placed on eliminating errors of unclear wording of the indictment. The impact on the fairness of proceedings is also reflected in the results of the questionnaire survey, which revealed that at least four defendants had turned to the ECtHR on grounds attributable to the lack of a legal element in the indictment.

It is crucial that the court cannot undertake to remedy the deficiencies of the indictment related to Section 422(1)(b) of the Criminal Procedure Code during the trial, as charges affected by sufficiency problems may prolong or misdirect the evidentiary procedure. This might occur if the presentation of evidence necessary for a well-founded decision can be conducted only after the accurate description of the act serving as ground for the indictment has been corrected, though such a need could have been assessed much earlier, based on the exact details of the charge. Furthermore, this is also risky because as a result of divergent evidentiary proceedings, the subject matter of the charge can be unnoticedly replaced, which may lead to an overreach of the indictment due to a violation of the identity of the act, and thus to the annulment of the court's decision pursuant to Section 607(1)(b) of the *Criminal Procedure Code*. Therefore, judges can conduct the evidentiary procedure in a much more focused way if, as part of their established practice, they systematically examine the sufficiency of the charge, thereby

facilitating the determination of realistic facts aligning with the circumstances of the case, the earliest possible. Furthermore, the timely recognition of the insufficiency of the charge spares the defendants from being subject to unjustified criminal proceedings for many years.

5. Summary

Overall, we can conclude that the relevant provisions of the *Criminal Procedure Code* – at the legislative level – are in harmony with the guarantee requirements set out above, thus providing law enforcement authorities with an appropriate procedural tool to ensure well-founded judgments and fair trials. Nevertheless, putting these effective tools at our disposal is not enough if the declaration of noble goals remains only empty words on paper and these legal instruments are not applied in practice in accordance with a procedural scheme, based on the values derived from the underlying case law. Therefore, the statutory provisions serving the objectives detailed in the dissertation can only be fully implemented if they function as living law through the activities of those involved in the application of criminal law.

Control must operate in two directions promoting that the constitutive values behind the legal provisions supporting the sufficiency of the charge can prevail in the daily routine of adjudication. On the one hand, when drafting the indictment, the prosecutor is required to exercise a kind of "self-control" to ensure that the historical facts of the case are constructed on the basis of relevant legal provisions applicable to the case (the provisions of the *General and Special Parts of the Criminal Code*).¹⁹ On the other hand, it presupposes that the court continuously assesses the admissibility of the charge throughout the proceedings with regard to the facts relevant from a criminal law perspective. In my opinion, law application can only remain faithful to human rights and EU law requirements if the prosecutor, when drafting the indictment, and the court, when assessing the admissibility of the charge, evaluate the content of the indictment according to objective standards from the perspective of the defense (the aspect of the average listener), regardless of their prior knowledge from the investigation files. Therefore, the specific, clearly worded, and precise definition of the facts in the indictment and demanding their examination in the frames of sufficiency control is one of the milestones of a fair trial proceeding and increases the soundness and social acceptance of judicial decisions.

Implementing this control mechanism – regardless of whether the act described in the indictment is simple or complex in nature – is an essential step in the preparation of the trial

---

¹⁹ SZABADFALVI JÓZSEF: A jogászi gondolkodás klasszikus típusai és módszerei. In SZABADFALVI JÓZSEF (szerk.): *Az állam-és jogtudományi kutatás alapjai és főbb módszertani irányai*. Debrecen, DE MGDI, 2021. 13.

and, ultimately, in the determination of criminal liability. Based on my research, I consider it reasonable to conclude that if the sufficiency of the charge is routinely checked during the preparation of the trial, some of the annulments can be avoided, the duration of trials can be reduced and, moreover, the defendant's opportunities for defense could be strengthened. The usage of the above-mentioned *checklist* to examine the sufficiency of the charge can help us identify the deficiencies of the indictment and call for their remedy in a timely manner. Furthermore, its widespread use in judicial practice can improve the soundness and timeliness of judicial decisions and act as a catalyst for the fair conduct of proceedings.

Subsequently, greater emphasis should be placed on displaying the significance of this topic in the training of newly appointed judges, as the importance of filtering cases not ready for trial can often be overshadowed, compared to the essential aspects of thorough preparation for the trial and acquiring trial routine. Similarly, by increasing the efficiency of the filtering activity performed by judicial secretaries, the burden taking time away from judges' adjudicative activities, could be reduced. Furthermore, it is also important that judges who have been trying cases for a long time should share their own experiences or discuss Supreme Court guidelines at professional forums and other court meetings destined for the exchange of ideas, thereby promoting the development of good practices.

Registry number: DEENK/148/2026.PL
Subject: PhD Publication List

Candidate: Andrea Czédli-Deák
Doctoral School: Géza Marton Doctoral School of Legal Studies
MTMT ID: 10090521

List of publications related to the dissertation

Articles, studies (7)

- Czédli-Deák, A.:** A vádirat tartalmi hiányosságainak sérelmezhetősége a felülvizsgálati eljárásban.
Magyar jog. [közlésre elfogadva], 2026. ISSN: 0025-0147.
HAS Committee on Legal and Political Sciences: A
- Czédli-Deák, A.:** Metszet a vád törvényességének vizsgálatáról: Egy kérdőíves kutatás eredményei.
Jogtudományi közlöny. 80 (1), 30-41, 2025. ISSN: 0021-7166.
DOI: <http://dx.doi.org/10.59851/jk.80.01.4>
HAS Committee on Legal and Political Sciences: A
- Czédli-Deák, A.:** Repedések a vádelv pajzsán.
Magyar jog. 72, 541-551, 2025. ISSN: 0025-0147.
DOI: <http://dx.doi.org/10.59851/mj.72.09.1>
HAS Committee on Legal and Political Sciences: A
- Czédli-Deák, A.:** A Kúria ítélete emberkereskedelem büntette miatti büntetőügyben. A vád törvényességének összefüggései a vádon túlterjeszkedés tilalmával és a vád kimerítésének kötelezettségével.
Jogesetek magyarázata. 15 (1-2), 1-14, 2024. ISSN: 2061-4837.
HAS Committee on Legal and Political Sciences: A
- Czédli-Deák, A.:** A váddal szembeni elvárások az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában.
Iustum aequum salutare. 20 (4), 119-145, 2024. ISSN: 1787-3223.
DOI: <http://dx.doi.org/10.69695/ias.2024.4.06>
HAS Committee on Legal and Political Sciences: A
- Czédli-Deák, A.:** A vád törvényességének vizsgálati szempontjai.
Magyar jog. 71 (7-8), 457-467, 2024. ISSN: 0025-0147.
HAS Committee on Legal and Political Sciences: A

7. **Czédli-Deák, A.:** A vád törvényessége az elmélet és a gyakorlat tükrében.

Büntetőjogi Szemle. 5 (1-2), 3-22, 2016. ISSN: 2063-8183.

HAS Committee on Legal and Political Sciences: C

List of other publications

Articles, studies (1)

8. **Czédli-Deák, A.:** A Quaestor-ügy mellékszála. A média hatása a pártatlan bíróságba vetett közbizalomra.

Jogtudományi közlöny. 79 (6), 313-321, 2024. ISSN: 0021-7166.

DOI: <http://dx.doi.org/10.59851/jk.79.06.5>

HAS Committee on Legal and Political Sciences: A

By the directives of HAS Committee on Legal and Political Sciences:

Publications in periodicals level „A”: 7, related to the dissertation: 6.

Publications in periodicals level „C”: 1, related to the dissertation: 1.

The Candidate's publication data submitted to the Tudóstér have been validated by DEENK on the basis of the Journal Citation Report (Impact Factor) database.

08 April, 2026

